

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/31/2025
Identifikačné číslo spisu:	2120208640
Dátum vydania rozhodnutia:	25.11.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:2120208640.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu O. Š., narodeného XX. X. XXXX, G., U. V. M. XXXX/XX, právne zastúpený advokátskou kanceláriou Momentum legal s. r. o., Bratislava, Bazová 6A, IČO: 47 258 586, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Vláda Slovenskej republiky, Úrad vlády Slovenskej republiky, Bratislava, Námestie slobody 1, o porušení práva Európskej únie, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 13C/79/2020, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 23. augusta 2024 č. k. 26Co/54/2023-227, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Trnave z 23. augusta 2024 č. k. 26Co/54/2023-227 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu Trnava na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trnava (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) uznesením z 3. marca 2023 č. k. 13C/79/2020-196 zastavil konanie (I.) a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania (II.). Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 3, § 4, § 9, § 10 ods. 1, § 161 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a vecne tým, že žalobou doručenou súdu 12. novembra 2020 sa žalobca domáhal určenia, že „Vysoká zmluvná strana Európskej únie Slovenská republika v zmysle ustanoveného článku 18 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a ustanovených článkov 30 a 47 Charty základných práv Európskej únie a ustanoveného článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd porušila práva Európskej únie žalobcu“. Žalobu skutkovo odôvodnil tým, že približne od roku 1979 bol sužovaný, sledovaný a prenasledovaný. Preto sa listami z 8. apríla 1992 a 16. júna 1993 obrátil na Úrad vlády Slovenskej republiky, Predsedu vlády Slovenskej republiky, od ktorých nedostal žiadnu odpoveď. Obrátil sa na Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý konanie rozhodnutím sp. zn. 5Sž/69/96 z 29. apríla 1996 zastavil. Na základe pracovnej zmluvy z 31. januára 1995 pracoval ako požiarny technik v M. a. s. G., jeho pracovný pomer bol ukončený výpoveďou z X. septembra XXXX. Z dôvodu nezákonnosti výpovede bol tento prípad predmetom domácich súdnych konaní. Ústavný súd Slovenskej republiky jeho podanie odmietol rozhodnutím č. k. II. ÚS 805/00-10 z 16. novembra 2000. Vyčerpal všetky dostupné domáce nápravy. Nedožiadal sa nápravy ani na Európskom súde pre ľudské práva v Štrasburgu a ani pred orgánmi Európskej komisie, Európskeho ombudsmana a Výborom pre petície Európskeho parlamentu. Súd prvej

inštancie poukázal na to, že CSP vymedzuje právomoc súdov v § 3 a § 4. Súd v každom štádiu konania prihliada na to, či sú splnené podmienky konania, za ktorých môže vo veci konať, najmä v štádiu po podaní návrhu (žaloby), kedy súd skúma najmä, či podanie spĺňa zákonom vyžadované náležitosti podania a je spôsobilé byť riadnym návrhom na začatie konania vo veci, t. j. či ide o druh žaloby zákonom upravený v § 137 CSP. Vzhľadom na predmet žaloby súd prvej inštancie dospel k záveru, že nejde o súkromnoprávny spor, ale o tzv. verejnú žalobu, pričom súd nemal právomoc posudzovať porušenie práv Európskej únie žalobcu. Takúto právomoc nemal žiadny iný orgán Slovenskej republiky, ktorému by bolo možné vec v súlade s § 10 ods. 1 CSP postúpiť. Vzhľadom na uvedené, keďže vec nepatrí do právomoci súdu Slovenskej republiky, postupoval súd prvej inštancie podľa § 9 CSP a konanie zastavil. Pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie postupoval podľa § 256 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „súd druhej inštancie“) uznesením z 23. augusta 2024 č. k. 26Co/54/2023-227 odvolanie žalobcu odmietol. Svoje rozhodnutie vecne odôvodnil tým, že odvolanie žalobcu neobsahovalo žiaden riadne vymedzený odvolací dôvod, pričom tento nebolo možné vyvodiť ani z obsahu jeho odvolania. Žalobca v odvolaní uvádzal dôvody, ktoré ho viedli k podaniu žaloby na súd, t. j. skutočnosti ním prezentované v podanej žalobe. Z obsahu jeho odvolania nebolo vôbec zrejmé, v čom považoval žalobca konkrétne odvolaním napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie (ktorým súd prvej inštancie konštatoval nedostatok právomoci) za nesprávne. Odvolateľ bol povinný koncipovať svoje odvolanie tak, aby bolo bez akýchkoľvek pochybností zrejmé, v čom podľa neho spočívala nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, pričom je neprípustné, aby si odvolací súd domýšľal, v čom asi odvolateľ považoval konkrétne rozhodnutie súdu prvej inštancie za nesprávne.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie (ďalej aj „dovolateľ“), ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP (na str. 2 dovolania je uvedené ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b), ale ďalej v texte dovolania je uvedené ustanovenie, a aj argumentácia v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pozn.). Dovolateľ namietal, že súdy nižších inštancií nevykonali žalobcom všetky relevantné navrhované dôkazy potrebné pre náležité posúdenie veci, dospeli k nesprávnym, nelogickým, rozporným a krajne nespravodlivým rozhodnutiam, ktoré viedli k nedôvodnému a nespravodlivému porušeniu práv žalobcu. Pokiaľ súd pri skúmaní procesných podmienok konania dospel k záveru, že nie je daná jeho právomoc na konanie vo veci v zmysle § 3 CSP a nie je daná ani právomoc iného orgánu na jej prejednanie a rozhodnutie, súd nemôže konanie pre tento nedostatok zastaviť, ale otázku právomoci musí riešiť vždy pozitívne, vo svoj prospech, teda vec musí prejednať sám. Súd nemohol odmietnuť výkon súdnictva s odôvodnením, že predmetný spoločenský vzťah nie je upravený právnym predpisom. Táto situácia nikdy nemôže byť na ujmu strany konania, t. j. žalobcu a preto tým vznikla súdu povinnosť vziať vec do svojej právomoci, vec prejednať a rozhodnúť. Žalobca ďalej konštatoval, že nesúhlasil s odôvodnením napadnutého uznesenia, v ktorom krajský súd tvrdil, že odvolanie žalobcu neobsahovalo žiaden riadne vymedzený odvolací dôvod, pričom tento nebolo možné vyvodiť ani z obsahu jeho odvolania. Žalobca vo svojom odvolaní poukázal na dôvody pre ktoré odvolanie podal a záverom jasne konštatoval, že okresný súd nespoľahlivo a nesprávne zistil skutkový stav veci. Krajský súd nevysvetlil, ako posúdil skutkové tvrdenia žalobcu, a to aj napriek tomu, že pre spravodlivé konanie bolo nevyhnutné, aby súdne rozhodnutie reagovalo na podstatné a relevantné argumenty účastníka konania a aby mu dalo jasnú odpoveď na riešenie konkrétneho právneho problému. Žalobca na podporu svojich tvrdení poukázal na uznesenia najvyššieho súdu z 11. júla 2019 so sp. zn. 5Cdo/57/2019, z 30. mája 2019 so sp. zn. 2Cdo/100/2018, z 29. apríla 2019 so sp. zn. 4Cdo/3/2019, z 27. augusta 2019 so sp. zn. 4Cdo/125/2019 a z 25. septembra 2019 so sp. zn. 1Obdo/7/2018. Tiež poukázal aj na rozhodnutie Ústavného súdu SR so sp. zn. I. ÚS 736/2016.

3.1. Žalobca vyvodzoval prípustnosť aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP a namietal odklon od rozhodnutia najvyššieho súdu zo 14. júna 2011 so sp. zn. 5Cdo/148/2010. Žalobca tvrdil, že sa nedočkal spravodlivého posúdenia a rozhodnutia svojho prípadu ani pred Európskou komisiou, ani pred Európskym ombudsmanom či Výborom pre petície Európskeho parlamentu. Týmto nesprávnym postupom došlo k porušeniu práv žalobcu zo strany uvedených orgánov a inštitúcií Európskej únie. Tým boli zároveň vyčerpané všetky opravné prostriedky pred týmito orgánmi a inštitúciami, čo bolo

podmienkou na to, aby žalobca ako fyzická osoba mohol v súlade s ustanoveným postupom a právom Európskej únie podať žalobu proti žalovanému na vnútroštátny súd. Táto žaloba by následne bola adresovaná Súdnemu dvoru Európskej únie na zaslanie, prerokovanie a vydanie predbežného nálezu. Vnútroštátny súd bol v uvedenom prípade, v súlade s právom Európskej únie, povinný na základe žaloby predložiť vec Súdnemu dvoru Európskej únie v Luxemburgu na prerokovanie a vydanie predbežného nálezu, ktorý bol nevyhnutný na vydanie jeho rozhodnutia. Tieto skutočnosti boli už viackrát vyjadrené a preukázané v súdnych konaniach.

3.2. Žalobca navrhol, aby najvyšší súd zrušil rozhodnutie krajského súdu so sp. zn. 26Co/54/2023 z 23. augusta 2024, ako aj rozhodnutie okresného súdu so sp. zn. 13C/79/2020, z 3. augusta 2023 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie.

4. K podanému dovolaniu sa vyjadrila žalovaná a uviedla, že aj keby došlo k pripusteniu, že v danej právnej veci bol konajúci súd oprávnený konať, čo nebol, bolo na uvážení súdu, ktorý z navrhovaných dôkazov účastníkov sporu vykoná. Ak má súd dostatočne preukázanú pravdivosť, čo i len zo skutkových tvrdení niektorého z účastníkov sporu, súd môže ustáliť, že ďalšie dôkazy nevykoná. Pre žalovaný nárok bola založená právomoc iných orgánov, ale na európskej úrovni, ktoré žalobca aj využil, no bol neúspešný. Žalobca v dovolaní opätovne uviedol skutkové okolnosti, ktoré už boli uvedené v žalobe a bolo z nich zrejmé, že si uplatňoval nárok najprv cestou Okresného súdu Trnava, potom Krajského súdu v Trnave, ďalej podaním sťažnosti na Ústavný súd Slovenskej republiky a následne aj na inštitúcie na európskej úrovni. Vo všetkých konaniach bol žalobca neúspešný. Žalobca podával návrhy, žaloby na rôzne orgány a v závere keď bol všade neúspešný, obrátil sa aj na slovenský civilný súd s verejnou žalobou, resp. s nárokom na určenie porušenia práv Európskej únie. Z rozhodnutí konajúcich orgánov bolo zrejmé, že ide o zjavne nedôvodný nárok, resp. žalobu. Záverom žalovaná uviedla, že sa pridrižiava svojej argumentácii uvedenej vo vyjadrení z 29. júla 2021 a naďalej trvala na tom, že pasívna vecná legitímácia vlády Slovenskej republiky v tomto súdnom konaní nebola daná, a taktiež upriamila pozornosť na podanú námietku premĺčania. Žalovaná uviedla, že konajúce súdy postupovali v súlade s CSP, spoľahlivo a správne zistili skutkový stav veci a rozhodli v súlade s CSP. Žalovaná navrhla, aby najvyšší súd dovolanie žalobcu zamietol, nakoľko dovolanie nebolo dôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taktiež taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 CSP).

9. Citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP v spojení s § 431 CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, keď miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v

zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, predvídateľnosť rozhodnutia, zachovanie rovnosti strán v konaní, relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu, ako aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

10. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú teda a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

11. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania vecí (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj napr. R 129/1999 a rozhodnutia sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/ 90/2012). Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávného rámcu, teda znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených s právom na súdnu ochranu.

12. Ťažiskom argumentácie dovolateľa je tvrdenie, že odvolacie konanie bolo postihnuté procesnou vadou v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, pričom procesná vada mala byť podľa názoru dovolateľa spôsobená tým, že odvolací súd odmietol jeho riadne podané odvolanie.

13. Dovolací súd zdôrazňuje, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či v konaní došlo k vade zmätočnosti namietanej dovolateľom.

14. Najvyšší súd v prvom rade dáva do pozornosti, že už v judikátoch R 23/1994 a R 4/2003 považoval dovolací súd za prípad odňatia možnosti konať pred súdom postup súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmietol zaoberať meritom vecí (odmietol podanie alebo konanie zastavil alebo odvolací súd odmietol odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup neboli dané. Aj keď sa uvedené judikáty vzťahovali k predchádzajúcej procesnej úprave (Občianskemu súdnemu poriadku účinnému do 30. júna 2016), je potrebné ich stále považovať za aplikovateľné. Ak odvolací súd rezignuje na svoju základnú úlohu meritórne sa zaoberať vecou v súlade s podaným odvolaním a odmietne odvolanie napriek tomu, že neboli splnené predpoklady pre takýto postup, odníma tým odvolateľovi možnosť konať pred súdom a znemožňuje mu uskutočňovať svoje procesné práva, čo predstavuje porušenie práva odvolateľa na spravodlivý proces.

15. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd preskúmal odmietnutie odvolania žalobcu, ktoré odvolací súd zdôvodnil ustanovením § 386 písm. d) CSP. Dovolací súd sa nestotožnil s názorom odvolacieho súdu, že odvolanie žalobcu neobsahovalo žiaden riadne vymedzený odvolací dôvod, a že ho nebolo možné vyvodiť ani z obsahu odvolania. Žalobca vymedzil, že odvolanie podáva z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f) a písm. h) CSP a následne uvádza prečo mali rozhodovať slovenské sudy.

16. Vzhľadom na to, čo bolo uvedené vyššie, nebolo možné považovať odvolanie žalobcu za tzv. blanketové - neobsahujúce vecné zdôvodnenie odvolacích dôvodov. So zreteľom na argumentáciu odvolacieho súdu dovolací súd dodáva, že aj v prípade tzv. blanketového odvolania je odvolací súd podľa § 380 ods. 2 CSP povinný z úradnej moci preskúmať rozhodnutie súdu prvej inštancie v rozsahu, či boli splnené procesné podmienky (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 8. novembra 2023 sp. zn. 1VCdo/2/2023, uverejnené ako R 61/2023). Ak odvolací súd v zmysle prieskumu podľa § 380 ods. 2 CSP nezistí vadu v procesných podmienkach, rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí. Ani túto povinnosť (skúmanie procesných podmienok) v preskúmvanej veci odvolací súd nesplnil.

17. Najvyšší súd pre úplnosť dodáva, že neskúmal relevanciu odvolacích námietok žalobcu, keďže toto nie je úlohou dovolacieho súdu.

18. So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že odmietnutie odvolania žalobcu nebolo v súlade s ustanovením § 386 písm. d) CSP, ktorým odvolací súd odmietnutie odvolania zdôvodnil. Pokiaľ odvolací súd odmietol odvolanie žalobcu bez toho, aby na to boli splnené zákonné predpoklady, išlo o nesprávny procesný postup, ktorým mu znemožnil, aby uskutočňoval svoje procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolanie žalobcu bolo preto dôvodné, v dôsledku čoho dovolací súd zrušil uznesenie odvolacieho súdu v napadnutej časti a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

19. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

20. Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania z dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP (dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu). K tomu dovolací súd uvádza, že prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP je v zmysle § 421 ods. 2 CSP vylúčená, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n), a nakoľko v § 357 písm. a) CSP je uvedené uznesenie o zastavení konania, potom je v zmysle § 421 ods. 2 CSP vylúčená prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o zastavení konania.

21. O trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie podľa § 453 ods. 1 a 3 CSP.

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.